

Panel Dyfarnu Cymru Adroddiad Blynyddol

2014–2015 / 2015–2016
Wedi'u Cyfuno

PDC / APW

PANEL DYFARNU CYMRU
ADJUDICATION PANEL FOR WALES

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Amdanom Ni	4
Adran 2	Perfformiad a Chynnydd	7
Adran 3	Crynodeb o'r Achosion	11
Adran 4	Ein Cwsmeriaid	14
Adran 5	Blaenoriaethau Busnes	15
Adran 6	Gwariant	15

Rhagair

Dyma fy adroddiad blynyddol cyntaf fel Llywydd Panel Dyfarnu Cymru. Mae'r adroddiad yn ymdrin â'r cyfnod 1 Ebrill 2014 – 31 Mawrth 2016. Mi welwch fod yr adroddiad blynyddol hwn yn cynnwys cyfnod o ddwy flynedd, yn wahanol i'r deuddeng mis arferol. Bu oedi cyn cyhoeddi'r adroddiad hwn oherwydd nifer fach yr achosion yr oedd y Panel Dyfarnu wedi delio â hwy ac oherwydd ymddeoliad fy rhagflaenydd, Mr J Peter Davies. Gobeithiaf y bydd yr adroddiad yn fuddiol i chi ac yn hawdd i'w ddilyn.

Ein nod yw sicrhau bod y Panel Dyfarnu'n gwasanaethu buddiannau pawb yng Nghymru sy'n dod o fewn ein hawdurdodaeth, trwy ddelio ag unrhyw anghydfodau'n effeithlon ac effeithiol. Yn benodol, rydym yn gwneud pob ymdrech i sicrhau bod pawb sy'n gysylltiedig â'r anghydfod yn teimlo yn y diwedd ei fod wedi cael ei ddatrys yn deg a hynny mewn cyn lleied o amser ag sy'n rhesymol. Rydym yn ymwybodol hefyd bod angen i'r cyhoedd yn gyffredinol fod yn hyderus, os bydd y Cod Ymddygiad yn cael ei dorri gan aelodau awdurdodau perthnasol, yr ymdrinnir â hwy'n deg ac amserol er mwyn cynnal ymddiriedaeth a hyder mewn democratiaeth leol.

Fel y gwelir yn yr ystadegau a gyflwynir yn yr Adroddiad, gwnaethpwyd amrywiaeth o Geisiadau i'r Panel Dyfarnu yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf. Roedd y mathau mwyaf cyffredin o achosion a ddaeth gerbron y Panel Dyfarnu'n ymwneud â honiadau o fethiant i ddatgelu buddiant personol a rhagfarnus. Mae'n ymddangos bod nifer fach iawn o gynghorwyr yn cael anhawster i ddeall os oes buddiant personol neu ragfarnus yn bodoli, er gwaethaf yr hyfforddiant a'r arweiniad a gyhoeddir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Croesewir unrhyw gwestiynau neu sylwadau ar unrhyw agwedd ar waith y Panel Dyfarnu, neu gynnwys yr Adroddiad, a dylid eu cyfeirio at yr Ysgrifenyddiaeth yn y lle cyntaf.

Claire Sharp
Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Adran 1 – Amdanom Ni

Yn yr Adran hon:

- Y Sail dros y Panel Dyfarnu
- Swyddogaeth y Panel Dyfarnu
- Rheoliadau'r Panel Dyfarnu
- Proses y Panel Dyfarnu
- Aelodau'r Panel Dyfarnu
- Penodiadau
- Hyfforddiant
- Cysylltu â'r Panel Dyfarnu
- Mynediad at y Panel Dyfarnu

Y Sail dros y Panel Dyfarnu

Mae Panel Dyfarnu Cymru'n driwlynlys annibynnol a sefydlwyd i wneud penderfyniadau ar honiadau bod Cod Ymddygiad statudol awdurdod wedi cael ei dorri gan aelodau etholedig a chyfetholedig cynghorau Sir, bwrdeistref sirol a chymuned, ac awdurdodau tân a pharciau cenedlaethol yng Nghymru.

Sefydlwyd y Panel Dyfarnu o dan Ran III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Swyddogaeth y Panel Dyfarnu

Mae Cod Ymddygiad awdurdod yn cyflwyno set o safonau i'w aelodau y mae disgwyl iddynt gydymffurfio â hwy mewn bywyd cyhoeddus. Mae'r cod ymddygiad yn cynnwys amryw o ofynion ar sut y dylai aelodau ymddwyn ac mae'n cynnwys gofynion yn ymwneud â chydaddoldeb, buddiannau personol a rhagfarnus, gwybodaeth gyfrinachol, adnoddau eu hawdurdod a'r angen i beidio â dwyn anfri ar eu swydd neu eu hawdurdod.

Mae gan y Panel Dyfarnu ddwy swyddogaeth statudol yn gysylltiedig â thorri'r Cod Ymddygiad:

- ffurfio tribiwnlysoedd achos neu achos interim ("Tribiwnlysoedd Achos") i ystyried **atgyfeiriadau** gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC), yn dilyn ymchwiliad i honiadau nad yw aelod wedi cydymffurfio â Chod Ymddygiad eu hawdurdod; ac
- ystyried **apeliadau** gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau awdurdodau lleol eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad ("Tribiwnlysoedd Apêl").

Rheoliadau'r Panel Dyfarnu

Mae'r Panel Dyfarnu'n gweithredu'n unol â'i reoliadau gweithdrefnol a deddfwriaeth gysylltiedig arall. Mae'r rheoliadau'n sicrhau bod pob achos a glywir gan y Panel Dyfarnu yn cael eu trin yn deg, yn gyson, yn brydlon ac yn gyfiawn. Maent yn sicrhau bod pawb sy'n dod gerbron y Panel Dyfarnu yn deall yn union pa gamau mae'n rhaid iddynt eu cymryd fel y bydd ffeithiau'r anghydfod a'r dadleuon perthnasol yn cael eu cyflwyno'n effeithiol i'r Panel Dyfarnu. Maent hefyd yn sicrhau bod pob parti mewn achos yn deall dadleuon y parti arall ac y gallant ymateb iddynt.

Mae gweithdrefnau'r Panel Dyfarnu'n cael eu llywodraethu gan y ddeddfwriaeth ganlynol:

- Deddf Llywodraeth Leol 2000 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Dyfarniadau gan Dribiwnlysoedd Achos a Thribiwnlysoedd Achos Interim (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd), a
- Rheoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd).

Proses y Panel Dyfarnu

Rhaid i bawb sy'n dymuno ymateb i atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru neu wneud cais am ganiatâd i apelio i'r Panel Dyfarnu, gwblhau ac anfon y ffurflen berthnasol at y Panel Dyfarnu.

Yng ngwrandawiadau'r Panel Dyfarnu mae'r panel yn cynnwys cadeirydd sydd â chymwysterau cyfreithiol a 2 aelod lleyg. Bydd gwrandawiadau'r Panel Dyfarnu fel arfer yn agored i'r cyhoedd ac yn cael eu cynnal mewn lleoliad sy'n agos at ardal yr awdurdod lleol.

Mae'r Panel Dyfarnu'n cyhoeddi ei benderfyniadau ar wefan Panel Dyfarnu Cymru. Gellir apelio yn erbyn penderfyniadau Tribiwnlysoedd Achos i'r Uchel Lys ar sail nifer cyfyngedig o resymau. Rhaid gwneud cais yn gyntaf i'r Uchel Lys am ganiatâd i apelio i'r Uchel Lys.

Ceir gwybodaeth ac arweiniad llawn i'r Panel Dyfarnu a'i weithdrefnau ar wefan Panel Dyfarnu Cymru. Neu, gallwch gysylltu ag ysgrifenyddiaeth y Panel Dyfarnu am ragor o wybodaeth neu os hoffech gael cyhoeddiadau mewn fformat arall. Mae'r manylion cyswllt ar dudalen 6.

Aelodau Panel Dyfarnu Cymru

Y Prif Weinidog sy'n penodi aelodau'r Panel Dyfarnu ar ôl ystyried argymhellion a wnaethpwyd gan y Comisiwn Penodiadau Barnwrol.

Llywydd

Mae gan y Llywydd gyfrifoldeb barnwrol dros y Panel Dyfarnu a'i aelodau.

Aelodau Cyfreithiol

Mae'r aelodau cyfreithiol yn gyfreithwyr ac maent yn gyfrifol am gynnal achosion mewn gwrandawiadau a chynghori'r Ysgrifenyddiaeth ar faterion yn ymwneud â'r gyfraith. Bydd yr aelodau cyfreithiol yn ysgrifennu penderfyniadau'r Panel Dyfarnu ac yn rhoi cyfarwyddiadau pan fo angen.

Aelodau Lleyg

Mae gan aelodau lleyg ystod eang o wybodaeth a phrofiad sy'n berthnasol i waith y Panel Dyfarnu.

Ysgrifenyddion

Mae'r gwaith gweinyddol yn cael ei dirprwyo i raddau helaeth i'r ysgrifenyddiaeth, sy'n ymdrin â'r holl waith papur rhagarweiniol a'r gwaith o brosesu ceisiadau i'r Panel Dyfarnu. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn ymgynghori â'r Llywydd a/neu'r aelodau cyfreithiol ar bob pwynt cyfreithiol sy'n codi yn ystod cyfnodau rhagarweiniol achosion cyn y gwrandawriad, ac yn anfon unrhyw ddyfarniadau a chyfarwyddiadau'n ysgrifenedig at y partion. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn gweithredu fel pwynt cyswllt ar gyfer cadeiryddion, aelodau a defnyddwyr y Panel Dyfarnu ac mae'n bresennol yn y gwrandawiadau i sicrhau bod yr achos yn mynd rhagddo'n effeithlon.

Penodiadau

Yn Ionawr 2016, penodwyd 3 aelod cyfreithiol a 4 aelod lleyg ar y Panel Dyfarnu. O'r aelodau cyfreithiol a benodwyd, penodwyd Mrs Claire Sharp yn ddiweddar fel Llywydd y Panel Dyfarnu, a hynny o 1 Mai 2016.

Hyfforddiant

Cynhaliwyd seminar hyfforddi yn ystod Tachwedd 2014. Ni fu dim hyfforddiant yn ystod 2015/16 gan fod aelodau newydd yn cael eu recriwtio. Cafodd rhaglen reolaidd o arfarnu perfformiad ar gyfer aelodau'r Panel Dyfarnu ei chwblhau yn ystod y blynyddoedd blaenorol. Oherwydd y penodiadau newydd eleni, rhagwelir y bydd y rownd nesaf o arfarniadau perfformiad ar gyfer aelodau'r Panel Dyfarnu yn cychwyn yn ystod blwyddyn 2017/18.

Cysylltu â'r Panel Dyfarnu

I gysylltu ag Ysgrifenyddiaeth y Panel Dyfarnu:

Cyfeiriad y Panel Dyfarnu: Panel Dyfarnu Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth
Spa Road East
Llandrindod
Powys
LD1 5HA

Llinell Gymorth y Panel Dyfarnu: 03000 259805

Ffacs y Panel Dyfarnu: 03000 259801

E-bost y Panel Dyfarnu: adjudication.panel@cymru.gsi.gov.uk

Mynediad at y Panel Dyfarnu

Mae'r Panel Dyfarnu'n hapus i gyfathrebu â chi yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael ar y pryd gallwn drefnu bod aelod Cymraeg ei iaith o'r staff yn eich ffonio'n ôl.

Gallwch ddewis cael gwrandawriad yn Gymraeg neu Saesneg. Os yw eich iaith gyntaf yn iaith heblaw Cymraeg neu Saesneg ac yr hoffech siarad yn eich iaith gyntaf yn ystod y gwrandawriad, gallwn drefnu bod cyfieithydd yn bresennol. Os oes angen cyfieithydd iaith arwyddion arnoch yn ystod y gwrandawriad, gallwn drefnu hynny.

Os oes gennych chi neu rywun sy'n dod gyda chi i'r gwrandawriad unrhyw ofynion mynediad eraill a all effeithio ar ein trefniadau ar gyfer y gwrandawriad, bydd darpariaethau'n cael eu gwneud.

Er mwyn gwneud trefniadau ar gyfer cyfieithwyr neu i ddarparu ar gyfer unrhyw anghenion ychwanegol, rhaid rhoi rhybudd digonol i'r ysgrifenyddiaeth.

Adran 2 – Perfformiad a Chynnydd

Yn yr Adran hon:

- Niferoedd ac ystadegau
- Data Gwrandawiadau
- Apeliadau pellach
- Cyflawniad yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol
- Cwynion

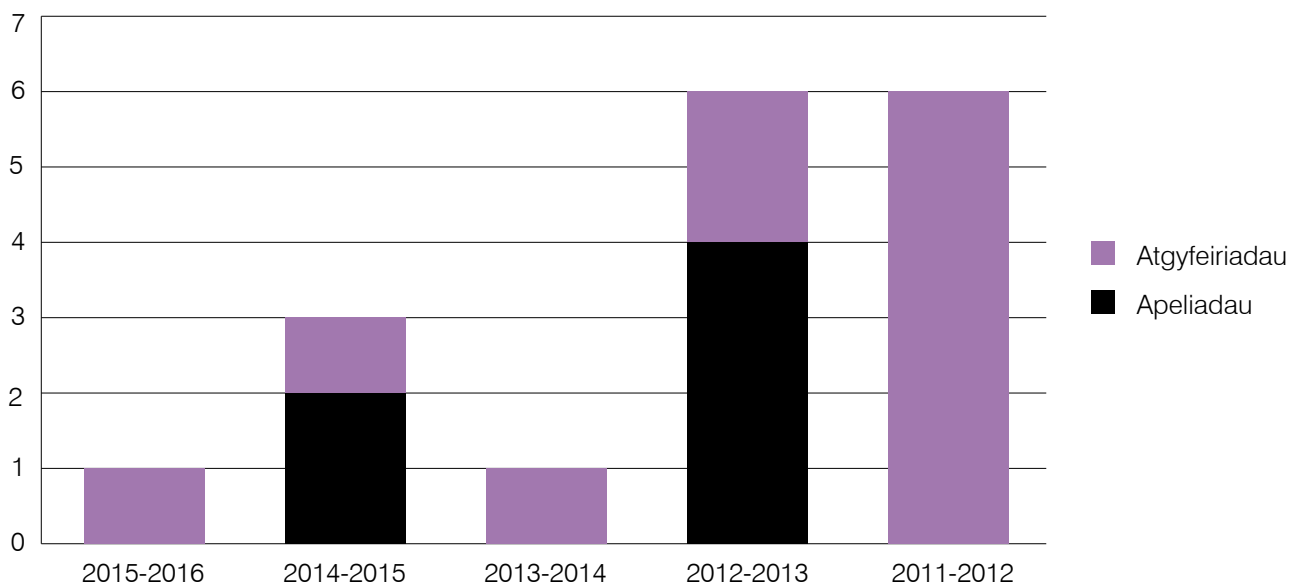
Niferoedd ac Ystadegau

Mae blwyddyn Tribiwnlys yn ymestyn o Ebrill i Fawrth. Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â dwy flwyddyn tribiwnlys. Gan fod niferoedd yr achosion a gafwyd yn gymharol isel, rhoddir ffigurau ar gyfer cyfnod o 5 mlynedd er mwyn gallu cymharu.

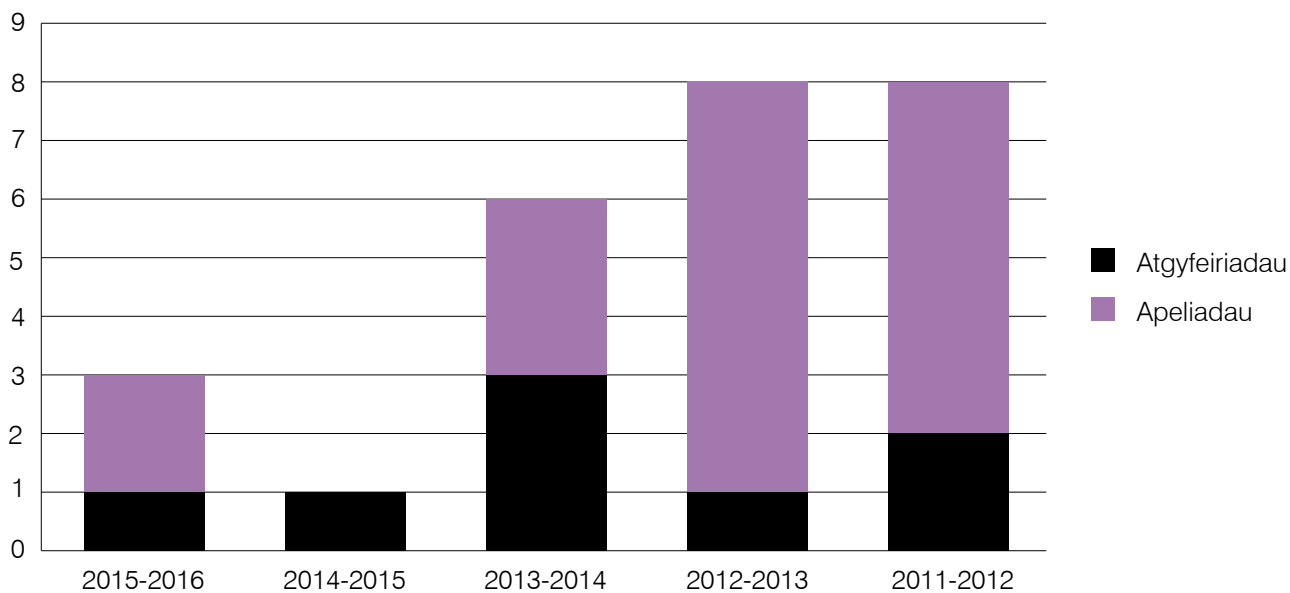
Cafodd yr ystadegau canlynol eu coladu:

- Niferoedd yr atgyfeiriadau ac apeliadau a gafwyd
- Y math o geisiadau a gafwyd ac a gofrestrwyd
- Nifer y ceisiadau a gwblhawyd
- Canlyniad y ceisiadau

Graff 2.1: Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a gafwyd fesul blwyddyn

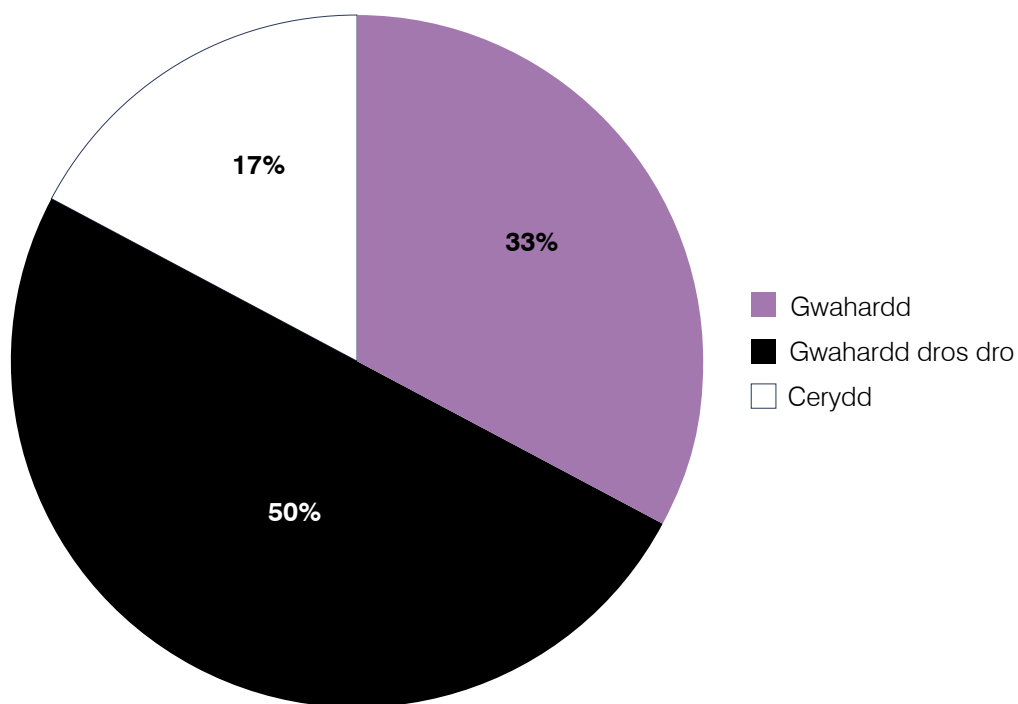

Graff 2.2: Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a benderfynwyd fesul blwyddyn
Ebrill 2011 – Mawrth 2016

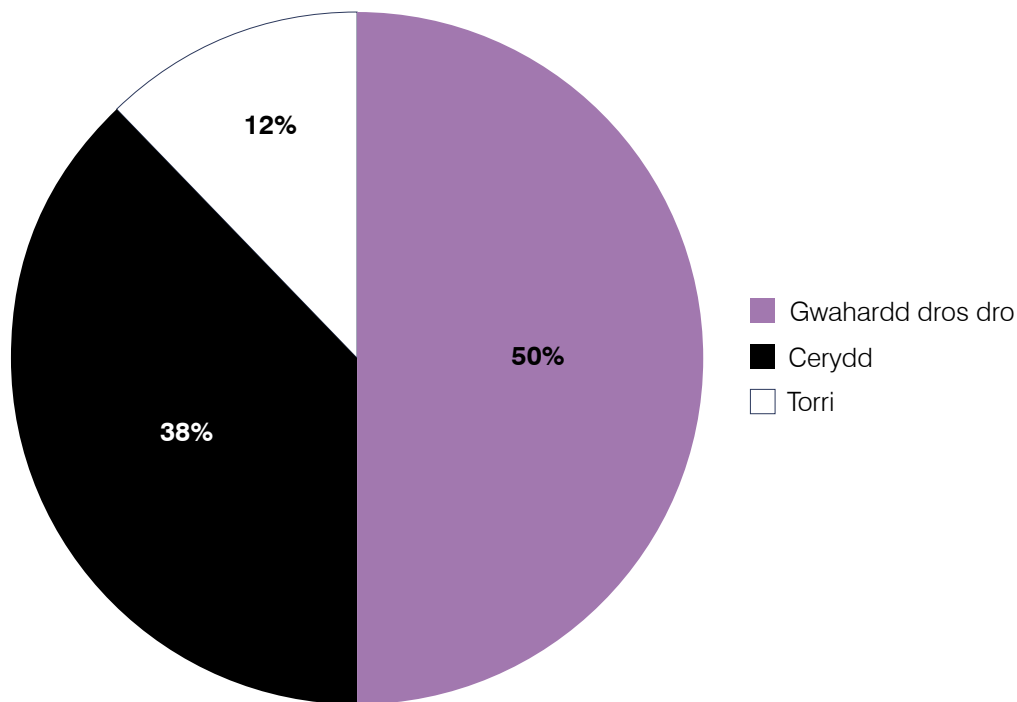
Siartiau 2.3 a 2.4: Canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau Ebrill 2011 – Mawrth 2016

Mae'r siart isod yn dangos canlyniad yr atgyfeiriadau a benderfynwyd gan y Panel Dyfarnu yn ystod y 5 mlynedd diwethaf.

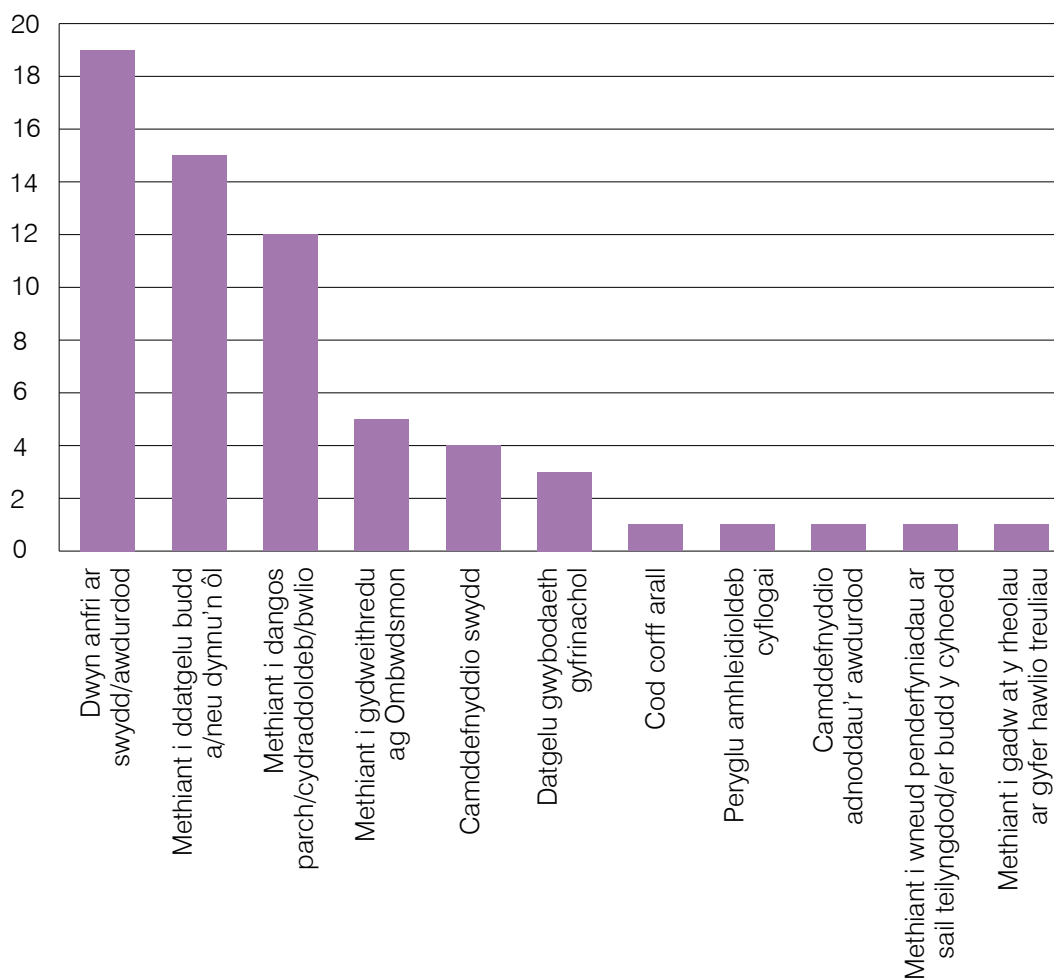

Mae'r siart isod yn dangos canlyniad yr apeliadau a benderfynwyd gan y Panel Dyfarnu yn ystod y 5 mlynedd diwethaf.

Graff 2.5: Canran nifer yr achosion o dorri'r Cod yn ôl math Ebrill 2011 – Mawrth 2016

Data gwrandawiadau

Yn ystod 2014 – 2016, arweiniodd 2 atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a 2 apêl yn erbyn penderfyniad pwyllgorau safonau at wrandawriad, a oedd wedi golygu 5 diwrnod o wrandawiadau:

Math	Hyd (mewn dyddiau)
Atgyfeiriadau	2 ddiwrnod o wrandawiadau
Apeliadau	3 diwrnod o wrandawiadau

Hefyd bu 4 cynhadledd ffôn a drefnwyd mewn cysylltiad â'r achosion hyn.

Apeliadau pellach

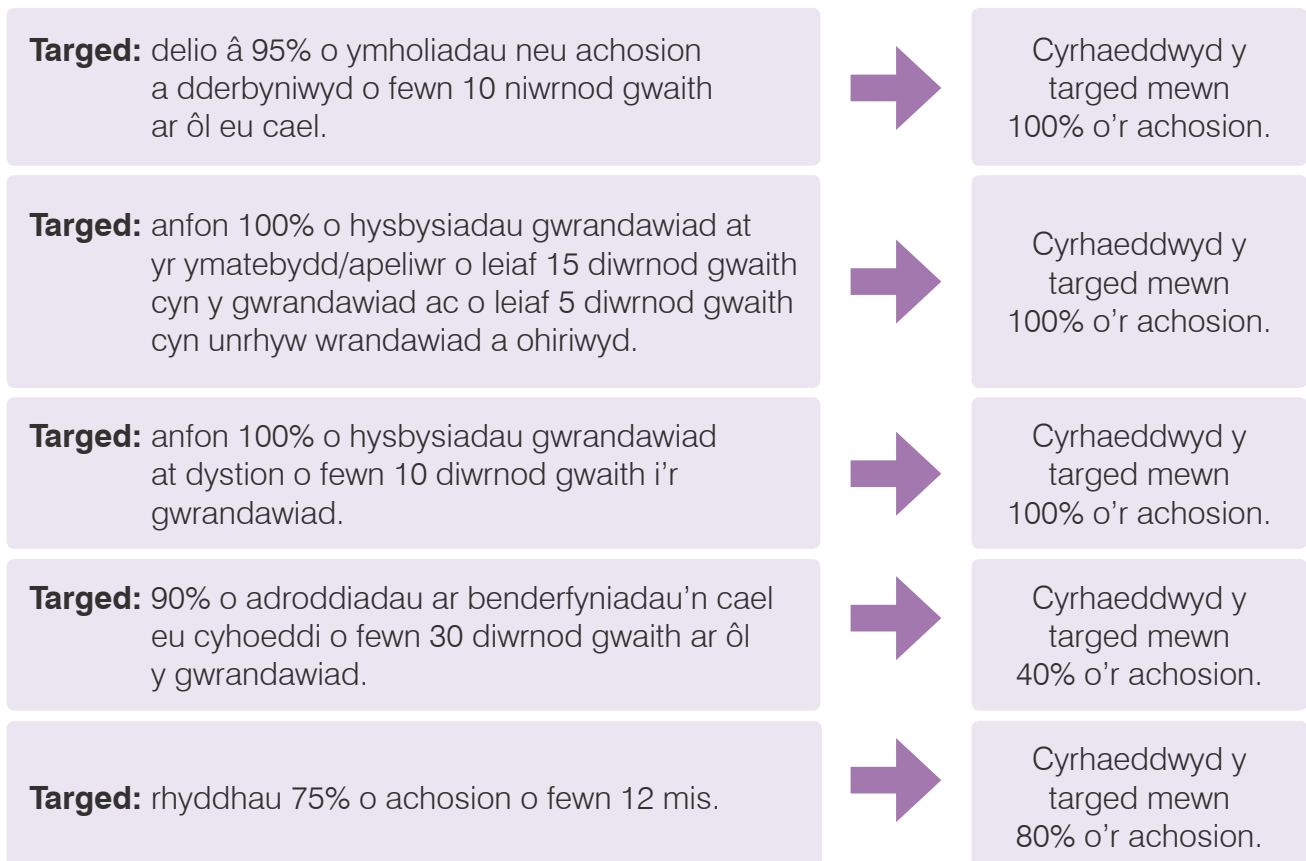
Caniateir gwneud ceisiadau am hawl i apelio yn erbyn penderfyniad Tribiwnlys Achos neu Dribiwnlys Achos Interim i'r Uchel Lys ar sail nifer gyfyngedig o resymau. Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, ni chafwyd dim ceisiadau am ganiatâd.

Cyflawniad yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol

Er mwyn monitro pa mor effeithiol yw ein gwasanaethau, mae gennym ddangosyddion perfformiad allweddol sy'n mesur dwy agwedd allweddol ar ein busnes; cyflymder ein gwasanaeth ac ansawdd y gwasanaeth trwy foddhad cwsmeriaid.

I fesur cyflymder ein gwasanaeth, mae gennym gyfres o ddangosyddion perfformiad sylfaenol sy'n seiliedig ar yr amser a gymer i brosesu cais – yr amser rhwng cael y cais hyd a'r gwrandawriad neu waredu (gweler isod). I fesur boddhad cwsmeriaid, rydym yn defnyddio dangosydd sy'n deillio o ffurflenni adborth a ddosberthir pan fydd achos wedi'i gwblhau (gweler Adran 4).

Cyflymder ein gwasanaeth 2014-2016

Cwynion

Ni chafodd y Panel Dyfarnu ddim cwynion ffurfiol yn ystod cyfnod yr adroddiad.

Adran 3: Crynodeb o'r achosion

Yn yr Adran hon:

- Atgyfeiriadau
- Apeliadau

Atgyfeiriadau

Yn ystod cyfnod yr adroddiad cynhaliwyd 2 wrandawriad tribiwnlys achos a ddeilliodd o atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon. Ceir crynodeb o'r achosion lle cafwyd penderfyniadau gan y Panel Dyfarnu isod.

[APW/002/2014-015/CT](#)

[Cyngor Cymuned Llanfihangel ar Arth](#)

Yr honiad oedd bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned Llanfihangel ar Arth gan iddo fethu â datgan buddiant personol a rhagfarnus mewn cyfarfod o'r Cyngor Cymuned.

Daeth y digwyddiad i'r amlwg pan gafodd cais cynllunio ar dir ger eiddo yr oedd y cynghorydd yn berchen arno ei ystyried gan y Cyngor Cymuned, a phan gynhaliwyd pleidlais gudd i benderfynu a fyddai'r Cyngor yn cefnogi ynteu'n gwrthwynebu'r cais.

Canfu'r Tribiwnlys Achos yn unfrydol nad oedd y cynghorydd wedi cydymffurfio â Chod Ymddygiad Cyngor Cymuned Llanfihangel ar Arth fel a ganlyn:

- Os bydd gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae eich awdurdod yn ymdrin ag ef ac os ydych chi'n bresennol mewn cyfarfod lle mae'r busnes hwnnw'n cael ei drafod, rhaid i chi ddatgelu ar lafar i'r cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn neu ar ddechrau'r drafodaeth honno, neu pan ddaw'r buddiant yn amlwg;
- Os oes gennych chi fuddiant rhagfarnus mewn unrhyw fusnes y mae eich awdurdod yn ymdrin ag ef, rhaid i chi, oni bai eich bod wedi cael caniatâd Pwyllgor Safonau eich awdurdod, adael yr ystafell, y siambr neu'r fan lle mae'r cyfarfod sy'n trafod y busnes yn cael ei gynnal (paragraff 14(1)).

Daeth y Tribiwnlys Achos i benderfyniad unfrydol y dylai'r cynghorydd gael ei wahardd rhag gweithredu fel aelod o Gyngor Cymuned Llanfihangel ar Arth am gyfnod o 3 mis.

[APW/001/2015-016/CT](#)

[Cyngor Cymuned Magwyr a Gwyndy](#)

Yr honiad oedd bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned Magwyr a Gwyndy trwy beidio â datgan neu adael ystafell y cyfarfod lle'r oedd y Cyngor Cymuned yn ystyried pecyn cydnabyddiaeth ariannol y cler.

Roedd y digwyddiad yn berthnasol gan fod y cynghorydd mewn perthynas â'r clerch, a phriododd y ddau rai misoedd yn ddiweddarach.

Canfu'r Tribiwnlys Achos mewn penderfyniad unfrydol nad oedd y cynghorydd wedi cydymffurfio â Chod Ymddygiad Cyngor Cymuned Magwyr a Gwyndy yn y ffyrdd canlynol:

- Ni ddylech ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod (paragraff 6(1)(a));
- Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ganiatâd arbennig gan bwyllgor safonau eich awdurdod, ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal (paragraff 14(1)).

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylid gwahardd y cynghorydd rhag gweithredu fel aelod o Gyngor Cymuned Magwyr a Gwyndy am gyfnod o 3 mis. Argymhellodd hefyd fod y cynghorydd yn cael hyfforddiant pellach ar y Cod Ymddygiad cyn dychwelyd i'w swydd.

Apeliadau

Yn ystod cyfnod yr adroddiad cynhaliwyd dau dribiwnlys apêl a oedd yn deillio o apeliadau gan aelodau yn erbyn penderfyniadau Pwyllgorau Safonau Awdurdodau Lleol. Ceir crynodeb o'r achosion lle cafwyd penderfyniadau gan y Panel Dyfarnu yn ymddangos isod.

APW/001/2014-015/AT

Cyngor Cymuned Sili a Larnog

Cafwyd apêl yn erbyn penderfyniad y pwyllgor safonau bod cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned Sili a Larnog ac y dylai gael ei wahardd o'i swydd am 6 mis ac y dylai gael hyfforddiant.

Canfu'r pwyllgor safonau fod y cynghorydd wedi torri paragraffau canlynol y Cod Ymddygiad mewn negeseuon e-bost am aelod arall o'r Cyngor Cymuned:

- Rhaid ymddwyn yn barchus ac ystyriol tuag at eraill (paragraff 4(b));
- Ni ddylech ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod (paragraff 6 (1)(a)).

Apeliodd y cynghorydd ar y sail nad oedd y pwyllgor safonau wedi rhoi sylw digonol i'r dystiolaeth bod y negeseuon e-bost wedi cael eu hanfon o gyfeiriad e-bost preifat a'u bod wedi'i hanfon ganddo fel dinesydd preifat, a'i fod wedi anwybyddu'r pryfocio gan yr aelod a oedd yn destun y negeseuon. Hefyd, roedd y cynghorydd yn apelio gan ei fod o'r farn bod y gosb yn anghymesur.

Canfu'r Tribiwnlys Apêl fod rhai o'r negeseuon e-bost wedi cael eu hanfon ganddo fel dinesydd preifat, ond bod rhai'n swyddogol. Canfu hefyd fod rhai o'r negeseuon yn ddatganiadau gwleidyddol a oedd yn denu amddiffyniad uwch o dan Erthygl 10 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol.

Mewn penderfyniad unfrydol daeth y Tribiwnlys Apêl i'r casgliad nad oedd y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned Sili a Larnog a gwyrddrowyd penderfyniad y pwyllgor safonau.

Cafwyd apêl yn erbyn penderfyniad y pwyllgor safonau fod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Ynys Môn ac y dylai gael ei wahardd o'i swydd am 1 mis.

Canfu'r pwyllgor safonau fod y cynghorydd wedi torri'r Cod Ymddygiad wrth gysylltu â swyddogion y Cyngor ynglŷn â gwerthu llain benodol o dir; nad oedd y cynghorydd wedi datgan cysylltiad personol agos â darpar brynwr y tir a bod y cynghorydd wedi camddefnyddio ei swydd fel aelod i sicrhau mantais i'r darpar brynwr:

Dywedodd y Pwyllgor Safonau fod paragraffau canlynol y cod ymddygiad wedi eu torri:

- Yn eich capasiti swyddogol neu fel arall, rhaid i chi beidio â defnyddio neu geisio defnyddio eich safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall (paragraff 7(a));
- Ym mhob mater rhaid i chi ystyried a oes gennych fuddiant personol, ac a yw'r cod ymddygiad hwn yn ei gwneud yn ofynnol i chi ddatgelu'r buddiant hwnnw (paragraff 10(1));
- Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid i chi ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg (paragraff 11(1));
- Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn gwneud cynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod ynghylch y busnes hwnnw, dylech gynnwys manylion am y buddiant hwnnw yn y gyfathrebiaeth ysgrifenedig (paragraff 11(2)(a));
- Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn gwneud cynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod dylech ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg i chi fod gennych fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad (paragraff 11(2)(b));
- Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ganiatâd arbennig gan bwyllgor safonau eich awdurdod, ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal (paragraff 14(1)(a));
- Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ganiatâd arbennig gan bwyllgor safonau eich awdurdod, beidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw; peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) mewn perthynas â'r busnes hwnnw (paragraff 14(1)(c-d)).

Apeliodd y cynghorydd ar y sail nad oedd ganddo berthynas hir â'r darpar brynwr, ac nad oedd cosb gwaharddiad yn ystyried yn briodol y niwed a wnaethpwyd iddo ef a'i deulu ar ôl i fanylion yr achos ymddangos yn y wasg.

Daeth y Tribiwnlys Apêl i benderfyniad unfrydol fod gan y cynghorydd berthynas agos â'r darpar brynwr a'i fod wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Ynys Môn. Atgyfeiriodd y mater yn ôl i'r pwyllgor safonau gydag argymhelliad y dylai'r cynghorydd gael ei wahardd o'i swydd am 3 mis.

Adran 4 – Ein Cwsmeriaid

Yn yr Adran hon:

- Arolwg boddhad cwsmeriaid

Arolwg boddhad cwsmeriaid

Mae'r Panel Dyfarnu yn ymdrechu i wella ei wasanaeth i gwsmeriaid a'i nod yw rhoi ein cwsmeriaid wrth galon popeth a wnawn.

Yn ystod 2014-2016 dosbarthodd y Panel Dyfarnu arolwg boddhad cwsmeriaid ar ôl cwblhau pob achos. Mae'r adborth o'r arolwg yn ein galluogi i gael gwell dealltwriaeth o anghenion ein cwsmeriaid ac mae'n rhoi syniad gwerthfawr i ni o'r hyn mae'r Panel Dyfarnu'n ei wneud yn dda, yn ogystal ag amlygu'r meysydd hynny lle mae angen i ni wella.

Cafwyd 2 ffurflen wedi'u cwblhau yn ôl yn ystod 2014-2016. O'r rhain:

- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud bod y Panel Dyfarnu wedi ymateb yn brydlon;
- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud bod y Panel Dyfarnu yn gwrtais ac yn barod i helpu;
- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud eu bod yn fodlon â'r wybodaeth a gawsant;
- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud eu bod yn deall y broses;
- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud bod yr wybodaeth a oedd yn y ffurflenni canllaw'n ddefnyddiol, ac
- Roedd 100% o'r ymatebion a gwblhawyd yn dweud ein bod wedi prosesu'r achos yn effeithlon.

Adran 5 – Blaenoriaethau Busnes

Yn yr Adran hon:

- Blaenoriaethau busnes 2016-2017

Mae'n bwysig bod y Panel Dyfarnu'n parhau i ddatblygu er mwyn darparu'r gwasanaeth gorau posibl i'n defnyddwyr. Mae'r adran hon yn ymdrin â sut y bydd y Panel Dyfarnu'n adeiladu ar yr hyn y mae wedi'i gyflawni trwy ganolbwyntio ar flaenoriaethau busnes a'n hymrwymiad i'n defnyddwyr.

Blaenoriaethau Busnes 2016-2017

- Cynllunio a chyflwyno digwyddiad hyfforddi ar gyfer pob aelod a digwyddiad cynefino ar gyfer aelodau newydd;
- Gweithredu system arfarnu newydd ar gyfer pob aelod;
- Parhau i fonitro a diweddarau gwefan y Panel Dyfarnu;
- Darparu gwasanaeth effeithiol ac effeithlon, cyflawni dangosyddion perfformiad allweddol ac ymateb i adborth ar arolygon boddhad cwsmeriaid.

Adran 6 – Gwariant

Yn yr Adran hon:

- Gwariant am 2014-2016

Gwariant am 2014-2015

Cynnwys	Swm
Ffioedd a Threuliau Aelodau ar gyfer gwrandawiadau tribiwnlysoedd*	£12,000
Digwyddiadau Tribiwnlysoedd (cost gwrandawiadau)	£121.36
Cyfanswm	£12,121.36

* wedi'i dalgrynnu i'r £1,000 agosaf

Gwariant am 2015-2016

Cynnwys	Swm
Ffioedd a Threuliau Aelodau ar gyfer gwrandawiadau tribiwnlysoedd*	£15,000
Digwyddiadau Tribiwnlysoedd (cost gwrandawiadau)	£6,577.78
Cyfanswm	£21,577.78